

ס' קצו

סעיפים א'-ב'

גמרא – "תניא: אמר רבי מאיר: אם הן (הכותיות) יושבות על כל דם ודם תקנה גדולה היא להן, אלא שרואות דם אדום ומשלימות אותו לדם ירוק. דבר אחר: יום שפוסקת בו (כשהיא זבה גדולה ורואה ג' ימים ופוסקת באמצע היום) סופרתו למנין שבעה (כי מקצת היום ככולו). מתקיף לה רמי בר חמא: ותספרנו ואנן נמי ניספריה, דקיי"ל מקצת היום ככולו? אמר רבא: א"כ שכבת זרע דסתר בזיבה (זב שראה קרי וקיי"ל שסותר ספירתו) היכי משכחת לה?! והא מקצת היום ככולו, אי דחזאי בפלגא דיומא הי"נ, הכא במאי עסקינן דחזאי סמוך לשקיעת החמה? וליקום ולימא ליה לקרא כי כתיבא סמוך לשקיעת החמה כתיבא? אין! על כרחך שבקיה לקרא דאיהו דחיק ומוקי אנפשיה". (נידה לג.)

גמרא – "אמר רב ששת אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב: זבה שהפרישה בטהרה בשלישי שלה, סופרתו למנין ז' נקיים. אמר ליה רב ששת לרב ירמיה בר אבא: ככותאי אמרה לשמעתי, דאמרי יום שפוסקת בו סופרתו למנין ז' כי קאמר רב: לבר משלישי". (נידה סט.)

הא"ש – אע"ג שרמי בר חמא ענה לרבא שהפסוק לא מדבר כשראתה באמצע היום אלא בסמוך לשקיעה, זה רק דיחויא בעלמא ולא עיקר, כי רמי בר חמא לא ידע את טעמו של התנא בברייתא. **ולכן הסכימו כל הפוסקים שיום שרואה בו לא עולה למנין שבעת הנקיים.** ולכן, נשים שלנו שהם ספק זבות גדולות, צריכות להפסיק בטהרה לבדוק עצמן שידעו שנסתם מעיניה, ולמחרתו תתחיל למנות ז' נקיים. ולכן כדי להתחיל לספור ז' נקיים ממחרת יום שפוסקת בו, **צריכה לבדוק ביום שפסקה ומצאה שהיא טהורה.**

מתי תבדוק?

משנה – "נידה שבדקה עצמה ביום השביעי שחרית ומצאה טהורה ובין השמשות לא הפרישה (לא בדקה). לאחר ימים בדקה ומצאה טמאה, הרי זו בחזקת טהורה (כי אומרים שראתה עכשיו וכל הטהרות שנגעה בהם עד עכשיו מאז הטבילה טהורות)...

ורבי יהודה אומר: כל שלא הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה הרי זו בחזקת טמאה. וחכמים אומרים: אפילו בשנים לנידתה בדקה ומצאה טהורה ובין השמשות לא הפרישה ולאחר זמן בדקה ומצאה טמאה, הרי זו בחזקת טהורה". (נידה סח.)

הש"ס – "לתי"ק בדיקת שחרית בשביעי מטהרת. לרבי יהודה אפילו זה לא מטהר עד שתבדוק בבין השמשות, ולחכמים אפילו בדיקת שחרית בשני מועילה.

גמרא – "תניא: אמרו לו לרבי יהודה: אלמלי ידיה מונחות בין עיניה כל בין השמשות, יפה אתה אומר. עכשיו, אימר עם סילוק ידיה ראתה! מה לי הפרישה בטהרה בז' מן המנחה ולמעלה, מה לי הפרישה בטהרה בראשון! בראשון, מי איכא למאן דאמר? אין, והתניא: אמר רבי: שאלתי את רבי יוסי ור' שמעון כשהיו מהלכים בדרך, נדה שבדקה עצמה יום ז' שחרית ומצאה טהורה ובין השמשות לא הפרישה ולאחר הימים בדקה ומצאה טמאה, מהו? אמרו לו: הרי זו בחזקת טהורה: ששי, חמישי, רביעי, שלישי, שני מאי? א"ל: לא שגא. בראשון לא שאלתי, וטעיתי שלא שאלתי. אטו כולו לאו בחזקת טומאה קיימי וכיון דפסק פסק, ראשון נמי כיון דפסק פסק. ומעיקרא מאי סבר? הואיל והוחזק מעין פתוח". (נידה סח.)

השב"א, רבנו ירוחם – מדעת רבי למד, שגם ביום הראשון אם בדקה ומצאה טהורה, היא טהורה אע"פ שכל נשים שלנו ספק נידות ספק זבות, ואף אם פסקה ביום הראשון אולי מעיניה נשאר פתוח, עם זאת, כל עוד שהפסיקה בטהרה טהורה ואפילו ביום הראשון. **ולכן, אם בדקה עצמה בשחרית ומצאה שהיא טהורה אע"פ שלא בדקה בבין השמשות, הרי היא בחזקת טהורה.** וה"ה גם אם ראתה יום אחד בלבד ופסקה בו ביום, טהורה. ויש מחמירים מספק הואיל ומעיניה פתוח. **והדגיש הבית יוסף,** שגם לשיטת המחמירים, אם בדקה בבין השמשות אף ביום הראשון טהורה לדברי הכל, אבל בבדיקת שחרית תהיה טהורה לשיטתם רק מיום שני.

ויסיים הרשב"א, שלעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא האשה בודקת ביום הפסק טהרתה במוך דחוק ושיהא שם כל בין השמשות שזו מוציאה מידי כל ספק.

המב"ס, ע"פ המגיד משנה – פסק להחמיר כחכמים שבדיקת יום ראשון אינה בדיקה וצריכה להמתין לשחרית של יום שני. ואין חילוק בין אם בדקה בשחרית ביום ראשון או בין השמשות בסוף יום ראשון, **בכל מקרה צריכה להמתין ליום שני,** כי בדיקת יום ראשון לא מועילה.

המב"ס, ע"פ הבית יוסף – פסק להחמיר כחכמים שבדיקת יום ראשון אינה בדיקה וצריכה להמתין לשחרית של יום שני. ואם בדקה בין השמשות בסוף יום ראשון ומצאה טהורה, הרי היא טהורה. (הגר"א דקדק שתהיה טהורה בבדיקת בין השמשות של יום ראשון רק בבדיקת מוך דחוק.)

הא"ש, ע"פ פרוש הבית יוסף – כתב שתבדוק בבין השמשות ביום שפוסקת מלראות בו. ולכאורה זה כרבי יהודה. אולם הסביר הבית יוסף, שהרא"ש כתב את הדברים לצאת ידי חובת כו"ע, **ולכן תמיד עדיף לבדוק ביום שפסקה בבין השמשות,** ואפילו לרשב"א שסבר שאם הפסיקה ביום הראשון לראייתה מספיקה בדיקה בשחרית, **"מ"מ באיזה יום שתפסיק עדיפה בדיקה בין השמשות** כדי להוציא את עצמה מכל ספק של נדנדוד עבירה, ועדיף לנהוג כך לכתחילה כדי שלא יבוא להתבלבל בין יום ראשון לשאר ימים שפוסקת בהם. **אולם בדיעבד** אם בדקה רק שחרית נראה שסובר כתי"ק שזה מועיל רק ביום שביעי, אבל בשאר ימים חייבת לבדוק בין השמשות, כי א"א להעלות על הדעת שהלכה כדעת רבי יהודה שהוא דעת יחיד.

מתי זה בין השמשות המדובר? ג'ית יוסף – מדובר קצת קודם הזמן של בין השמשות, כי בין השמשות ממש זה ספק לילה ואולי לא יעלה לה, ולכן בודקת מזמן מנחה קטנה ואילך עד השקיעה.

האם זה תלוי בערבית? תרומת הדשן – אם התחילו הקהל ערבית בעוד היום גדול, י"א שיכולה לבדוק באותה שעה ותתחיל למנות מיום המחרת, והוא חלק על זה, כי כיון שהתפללו נחשב כבר יום המחרת ולא עולה לה למנין ז' נקיים. ומהרי"ל התיר כסברה ראשונה.

מחבר – פסק כגמרא ששבעת הימים שהזבה סופרת מתחילים ממחרת יום שפוסקת בו, וכרא"ש שאם רואה ב' או ג' ימים (או יותר) ביום שפוסקת מלאות בודקת לפסוק בטהרה ובדיקה זו צריכה להתבצע סמוך לבין השמשות וממחרת מתחילה למנות ז' נקיים. וכרשב"א שלעולם ילמד אדם בתוך ביתו להחמיר לכתחילה שתהא בודקת ביום הפסק טהרתה במוך דחוק ושיהא שם כל בין השמשות שבדיקה זו מוציאה אותה מכל ספק.

דרכי טהרה – לרשב"א, עדיף לבדוק עשר דקות לפני השקיעה כדי שתבדוק בישוב הדעת ותוכל לעשות בדיקה נוספת, ולכתחילה לא יותר מחצי שעה. אם בדקה שעתים לפני השקיעה נחשבת בדיקתה כבדיקה סמוך לבין השמשות וכדעה הראשונה במחבר.

המ"א

1. פסק בדיעבד כרשב"א שאפילו לא בדקה עצמה רק שחרית (מיום ב' לראייתה) ומצאה עצמה טהורה מספיק בכך אע"פ שלא בדקה בין השמשות.
- סדר. טהרה** – אם פוסקת בטהרה ביום שראתה בו (אע"פ שראתה כמה ימים, כגון שראתה שחרית), צריך שתבדוק סמוך לבין השמשות ובמוך דחוק, כי זה נחשב כאילו היום הראשון. **ובדיעבד אין זה מעכב כפי שכתב הרמ"א שאפילו בדקה שחרית ומצאה טהורה מהני.**
- חנות דעת** – כתב שהיום לא בקיאים בדם זבה ונידה ואם פוסקת ביום שרואה בו הוא ממש היום כמו שפוסקת ביום הראשון ומן הדין חייבת בדיקת מוך דחוק ובלא זה לא מהני אפילו בדיעבד.
2. **הביא כ"א את תרומת הדשן** שאם התפללו הקהל ערבית ועדין היום גדול אינה יכולה לבדוק (אע"פ שהיא לא התפללה) אז ולהתחיל למנות ליום המחרת. **והביא את דעת מהרי"ל**, שמותר אפילו הכניסו כך שבת, כמו בספירת העומר שצריך לספור רק משתחשך אע"פ שהקדימו בהכנסת השבת, וכן אכילת מצה ושיבת סוכה שחייב להיות משתחשך וה"ה כאן. **ונוהגים להיזהר לכתחילה ובדיעבד אין לחוש.**
- ש"ך** – ממנהרי"ל משמע שהקל אפילו היא התפללה ערבית ועשתה כבר שבת, ודברי הרמ"א שאסר מדברים במקרה שגם הקהל וגם היא כבר קיבלו שבת. אבל הש"ך כתב בשם אביו שאם התפללה ערבית אין להקל אפילו בדיעבד.
- ט"ז בשם הש"ל** – כיום שנוהגים ממילא למנות נשים שלנו מיום ו' לראייתה, פשוט שיכולה למנות אפילו אחר תפילת ערבית.
- דגול מרבבה** – הט"ז טעה בהבנת מהרש"ל, שהוא דיבר כאשר ראתה אחר ערבית בעוד היום גדול ואז יכולה למנות, אבל לאחר תפילת ערבית של לילה, אין הבדל בין נשים שלנו לנשים שהחלו לספור מהיום החמישי ושתיחן סופרות מיום המחרת.
3. מקצת נשים נוהגות שאם פסקה קודם ברכו וחזרה וראתה כתם או דם תוך ימי ספירתה מפסיקות אפילו לאחר ברכו ואין למחות בידם והוא מנהג ותיקין.
- ג"ח** – משמע מהרמ"א שמדובר דוקא בתוך ימי ספירתה, אבל בתחילת ימי ספירתה, אם ראתה אחר ברכו אע"פ שעוד היום גדול מפסיקה בטהרה רק ביום המחרת.
- ש"ך** – חלק על הב"ח, והסביר אחרת את הרמ"א שאם פסקה קודם ברכו וראתה כתם או דם מיד אחר ברכו קודם הלילה מפסיקה אפילו לאחר ברכו. **וזה אף בתחילת ימי ספירתה.** וזו כוונת הרמ"א שכתב שבדיעבד אין לחוש. ומה שכתב שנוהגים להיזהר לכתחילה זה היכן שאפשר כגון שאינה רואה דם קודם ברכו.

הדין כשראתה רק יום אחד:

מחבר – פסק כרשב"א, שאם ראתה רק יום אחד ופסקה בו ביום, בודקת עצמה במוך דחוק ושיהא שם כל בין השמשות ולמחרת הוא יום ראשון של שבעה נקיים.

המ"א – כרשב"א, שבדיעבד אם בדקה עצמה סמוך לבין השמשות ומצאה טהורה, אע"פ שלא היה המוך כל בין השמשות זה מספיק, אבל בדיקת שחרית בלבד לא מועילה, כי ראתה רק יום אחד ומעיינה פתוח, וזה מועיל רק ביום למחרת.

סדר. טהרה. חנות דעת – בין למחבר ובין לרמ"א חייבת בדיקת מוך דחוק כשפסקה ביום הראשון, **ובדיקה בלי מוך דחוק ביום הראשון לא מועילה אפילו בדיעבד.**

דגול מרבבה – בדיקת שחרית לאו דוקא, אלא כל בדיקה שהיא קודם מנחה קטנה לא מועילה כשרואה יום אחד.

מעדני מלך – תמה מה הנפק"מ בכל הסעיף הזה, הרי נשים שלנו אפילו ראו יום אחד ממתניות חמישה ימים כולל יום הראיה בגלל פולטת שכבת זרע, ופוסקת וסופרת ז' ימים נקיים? **ותרץ, שנפק"מ אם חזרה וראתה בתוך ימי ספירתה, שכיון שלא ראתה רק יום אחד בימי הספירה בדיקת שחרית לא מועילה אפילו בדיעבד. ואם ראתה רק כתם בדיקת שחרית כן מועילה בין בימי הספירה ובין בתחילה.**

סעיף ג'

מהדב. בשם הרמב"ם – יום שפוסקת תבדוק עצמה לערב ותלבש חלוק לבן, שאם תראה עוד שיהא ניכר בחלוקה, ובלילה תשים סדינים לבנים במטתה או נקיים מכתמים. ומנהג כשר הוא כשהאשה מפסיקה בטהרה לרחוץ וללבוש לבנים ואם רוחצת פניה שלמטה, דיה בכך.

אגור – אשה ההולכת בדרך ואין לה בגדים נקיים ללבוש, תספור שבעה נקיים רק כשהחלוק נקי מדם ויש חולקים.

מחבר – פסק כרוקח, שביום שפסקה לראות ובודקת עצמה תלבש חלוק הבדוק לה שאין בו כתם ובלילה תשים סדינים הבדוקים מכתמים ומיום המחרת תתחיל לספור שבעה נקיים.

המ"א – מנהג כשר שתרחץ ותלבש לבנים, ואם רחצה רק פניה שלמטה דיה בכך. וכאגור, שבשעת הדחק כגון אשה ההולכת בדרך ואין לה בגדים תוכל לספור ז' נקיים אפילו בחלוק רגיל נקי ובודק מדם.

פת"ש בשם מעיל צדקה – דן במקרה בו אשה החל לספור וראתה כתם ואמרו לה חברותיה צריכה להמתין ה' ימים מחדש, ולאחר שני ימים אמרו לה שלא צריכה כי בכתמים לא מצריכים המתנה של ה' ימים, האם יכולה לסמוך על הימים שהמתנה בלא כוונה שיהיו נקיים ולהחשיב אותם כנקיים, כי אומרת שמכירה את כל הכתמים שבחלוקה הנוכחי והם כולם מהכתם הראשון שראתה ולא כתמים חדשים, וכן שהניחה סינר חדש והוא נקי. **והכריע המעיל צדקה, שמאחר שהחזיקה ימים מסוימים כימים טמאים אין ימים אלו עולים לה למנין ז' נקיים**, כי ימים אלו צריכים להיות מוחזקים כטהורים ומכוונת בהם לספירה וכפשוט הפסוק "וספרה לה". **אך אם לא החזיקה את הימים בטומאה עולים לה כי מכירה את הכתמים שהם מימי נידתה ועוד שהסינר החדש שהניחה נקי. וכן פסקו הסדרי טהרה חכמת אדם.**

לחם ושמלה (שמלה ס"ק ז'), שו"ת מהרש"ם (ח"ג ס' קיד), חזו"א (צב יא) – גם ימים שמסיחה בהם דעתה עולים למנין שבעה אם אכן היתה נקיה אז. **שבט הלוי** – מקל אם לא הסירה את הבגדים הלבנים.

סעיף ד'

הדין מתי צריכה לבדוק במהלך שבעת ימי הספירה

משנה – "ופעמים צריכה להיות בודקת שחרית ובין השמשות".

המב"ם, רשב"א, תוספות, רא"ש – לכתחילה צריכה בכל ימי הספירה לבדוק לכתחילה פעם אחת ביום. והמשנה שדברה על בדיקה פעמים, דברה כשעוסקים בטהרות.

סמ"ג, סמ"ק, ספר התרומה, מרדכי בשם הרמב"ם – לכתחילה צריכה שתי בדיקות בכל אחד משבעת ימי הספירה, אחת בשחרית כשעומדת ממטתה, ואחת כשהולכת לערבית בבין השמשות.

מחנה – פסק כמשנה וכסמ"ג וכסמ"ק שלכתחילה צריכה לבדוק פעמים בשבעת ימי הנקיים אחת בשחרית ואחת סמוך לבין השמשות.

הדין כשלא בדקה בכל יום משבעת ימי הספירה

משנה – "הזב והזבה שבדקו עצמם ביום הראשון ומצאו טהור, וביום השביעי ומצאו טהור ושאר כל הימים שבינתיים לא בדקו, רבי אליעזר אומר הרי אלו בחזקת טהרה, רבי יהושע אומר: אין להם אלא יום הראשון ויום השביעי בלבד. רבי עקיבא אומר: אין להם אלא יום השביעי בלבד".

גמרא – "תניא רבי יוסי ורבי שמעון אומר: נראין דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע ודברי רבי עקיבא מדברי כולם, אבל הלכה כרבי אליעזר. איבעיא להו: הזב והזבה שבדקו עצמן יום ראשון ויום שמיני ומצאו טהור ושאר הימים לא בדקו, לרבי אליעזר מהו? תחילתן וסופן בעינן, והכא תחילתן איכא סופן ליכא או דילמא תחילתן אע"ג שאין סופן?"

אמר רב: היא היא תחילתן אע"פ שאין סופן. ורבי חנינא אומר: תחילתן וסופן בעינן, הכא תחילתן איכא, סופן ליכא.

אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב: זבה שהפרישה בטהרה בשלישי שלה, סופרתו למנין שבעה נקיים. אמר ליה רב ששת לרב ירמיה בר אבא: רב ככותאי אמרה לשמעתי, דאמרי יום שפוסקת בו סופרת למנין ז' נקיים? כי קאמר רב לבר משלישי. בר משלישי פשיטא?

לא צריכא, כגון דלא בדקה עד שביעי ואשמועינן התם תחלתם אע"פ שאין סופן, והכא קמ"ל סופן אע"פ שאין תחלתם (כי בדיקת היום השביעי מוחזיקה את כל הימים שקודם כנקיים), דמהו דתימא תחילתן אע"פ שאין סופן הוא דאמרינן דאוקמינהו אחזקיהו, אבל סופן אע"פ שאין תחילתן לא, קמ"ל". (נידה סח: -סט.)

המב"ם, ראב"ד, רשב"א, רא"ש, רז"ה – הלכה כדעת רב שביעבד אם בדקה רק ביום הראשון או רק ביום השביעי נקראים הימים כנקיים ועלו לה, אבל אם לא בדקה כלל עד היום השמיני לא נקראו הימים כספורים כי בדיקה צריכה להיות בתוך שבעה.

ואם בדקה יום אחד באמצע שבעת הימים שאינו ראשון או שביעי, הראב"ד והרא"ש כתבו שג"כ עלה לה, ועדיפה בדיקת האמצע מהסוף כי אז הוחזקו בטהרה כל הימים מכאן ואילך, והוכיח זאת מבדיקת הנידה (של תורה) שיכולה לבדוק באמצע הימים, אבל הרז"ה נחלק עליו ואמר שאין ללמוד מבדיקת הנידה שצריכה הפרשה בין השמשות בלבד, לבדיקת הזבה הגדולה שצריכה ז' נקיים.

הגה"מ בשם המב"ם, ורובנו שמחה, סמ"ג, ספר התרומה – הלכה למעשה שאשה ביום שפוסקת מלראות תלבוש בגדים לבנים נקיים מכתמים קודם בין השמשות ותחילת לספור למחרת ז' ימים נקיים. ובכל אותם ז' הימים צריכה להכניס מוך דחוק באותו מקום בעומק לחורים ולסדקים ולראות אם ניכר בו שום אדמומית בשחרית כשעומדת ממטתה ובערבית כשהולכת לבית הכנסת קודם הלילה. ואם בדקה עצמה בערב ביום שפוסקת ולמחרת ביום ראשון שחרית וערבית וכן ביום השביעי שחרית וערבית ובכל הימים שבאמצע שחכה לבדוק, מותרת וטובלת ללילה וטהורה.

ואם בדקה רק ביום הראשון או רק ביום השביעי בזה נחלקו רב ורבי חנינא, והלכה כרבי חנינא שראוי להחמיר כמותו. ופסק הבית יוסף להחמיר כדעה זאת כי אין מקלים בדבר שהוא ספק איסור כרת.

מחנה – פסק כראב"ד וכרשב"א שפסקו כרב, שאם לא בדקה בכל השבעה אלא פעם אחת בלבד בין ביום הראשון ובין ביום השביעי או באחד מהימים האמצעיים (חוץ מבדיקת הפסק טהרה) עלו לה. ואם בדקה רק ביום השמיני לא עלו לה, אלא יום השמיני בלבד.

והביא כ"א את הסמ"ג והרמב"ן, שיש לחשוש לדעת רבי חנינא שצריכה לבדוק גם ביום הראשון וגם ביום השביעי אחרת לא עלו לה הימים. ואין להקל בזה.

ש"ג (ס' קצב ס"ק ב) – הבין שהמתבר לא מקל אפילו בדיעבד וחייבת בדיקת ראשון ושביעי.

דגול מרבנה – אפילו לא בדקה ביום הראשון אלא באחד מהימים האמצעיים וגם בשביעי גם הסמ"ג יודה שעלו לה, כל עוד שפסקה בטהרה.

גודע ביהודה – סתר מה שכתב בדג"מ, **והכריע שדוקא ראשון ושביעי צריך**. ואם בדקה בראשון ובשלישי, אז היום השלישי הוא הראשון שלה, ותבדוק שוב בתשעית ותטבול במוצאי שביעי ואלו יהיו א' וז' בשבילה.

משמרת טהרה – רוב האחרונים פסקו כש"ך והנודע ביהודה שחייבים ראשון ושביעי.

טהרת נשואל – המקל לאחרים בדיעבד כדגול מרבבה אם בדקה ביום ראשון ועוד אחד מהאמצעיים חוץ מהפסק הטהרה או אחד מהאמצעיים והיום השביעי אין לערער אחריו.

חז"ק – בדיעבד גדול אם כבר היתה עם בעלה, בדיקת יום ראשון או יום שביעי בלבד מספיקות וסומכים על המקלים, אבל אם בדקה רק באחד מהאמצעיים יש לחוש אפילו בדיעבד וצריכה לספור מחדש. **במשמרת טהרה** מקל אף כשבדקה רק פעם אחת באמצע כשכבר היתה עם בעלה.

משמרת טהרה – הקל אם בדקה בראשון כראוי וביום השביעי בדקה בבית השמשות, אף בבין השמשות של ר"ת.

גליון מהרש"א – בכלה הנכנסת לחופה בודאי מועילה בדיעבד רק בדיקה אחת.

סדרני טהרה. עמוד השולחו – הקלו בבדיקה אחת אפילו לכתחילה כשקשה לה להיטהר.

המ"א – כרשב"א, שהבדיקה תהיה לאור היום ולא לאור הנר. ובדיעבד מועיל אפילו לאור הנר.

האם צריכה לספור בפה? של"ה – חייבת לומר היום כך וכך כמו בספירת העומר. **גודע ביהודה. הדב"ז** – לא חייבת לומר היום וכך וכך ואין זה דומה לספירת העומר.

הדין אם יש לה מכה ורואה דם מהמכה: חוות דעת – אשה שהיא נדה ויש לה מכה לא תוכל להיטהר עד שתהיה בדיקת הפסק טהרה ובדיקה אחת לפחות משבעת ימי הספירה נקיים לגמרי בלי דם מכה. **חז"ק** – חלק על החוות דעת, שמאחר שעברו מספר הימים שרגילה לראות בהם ונסתם מעיינה, תפסוק בטהרה בבין השמשות בהסח דעת מהרהורים ומחשבות ואם תרגיש את פתיחת המקור, נחשב כאילו היא פוסקת בטהרה. **זרבי טהרה** – אשה שיש לה פצע ונטמאה נידה, תבדוק עצמה בג' עונות שאינה רואה בהם דם נידה אלא דם מכה (כגון שהדם בצד אחד של עד הבדיקה) ותפסיק בטהרה וטהורה.

סעיף ה'

רשב"א, מחבר – לא בדקה עצמה ביום שפסקה מלראות ובדקה לאחר שלושה או ארבעה ימים ומצאה טהורה, הרי זו בחזקת טמאה עד שפסקה בטהרה, שלעולם אינה סופרת עד שתבדוק אם פסקה ואז מתחילה למנות למחרת.

סעיף ו'

במה בודקת?

גמרא – "ת"ש: ושל בית מונבז המלך היו ג' דברים ומזכירים אותם לשבח... ובדקים מטותיהם במילא פרהבא (כותנה או צמר נקי ורך שמתוך שהוא לבן נראית בו אפילו טיפה כחרדל)...

מסייע ליה לשמואל, דאמר שמואל: אין בודקים את המטה אלא בפקולין או בצמר נקי ורך...

אמר רבא: הני שחקי דכיתנא (בלויי פשתן) מעלי לבדיקה. איני, והא תנא דבי מנשה, אין בודקים את המטה לא בעד אדום ולא בעד שחור ולא בפשתן (שאינו לבן ואין דם ניכר בו יפה), אלא בפקולין (כותנה) או בצמר נקי ורך? לא קשיא: הא דכיתנא, הא במאני דכיתנא. ואיבעית אימא: הא והא במאני דכיתנא, הא בחדתי, הא בשחקי.

טור – פסק כלישנא בתרא שבודקת לא בבגד שחור ולא בבגד אדום ולא בבגד פשתן חדש אפילו הוא נקי ולבן כי הוא קשה, אלא בצמר נקי ורך או צמר גפן או פשתן ישן שהוא נקי ורך.

המב"ס – כתב שבודקת דוקא בבגד פשתן לבן שחוק. משמע שכל צבע אחר חוץ מלבן פסול ולא רק שחור או אדום כמו בני מנשה.

הבית יוסף הקשה, שמשמע מכך שזה בא למעט דברים אחרים כמו כותנה וצמר גפן נקי, והרי הגמרא מזכירה שבת מונבז היו בודקים באלו ושיבחו אותם? **ותרץ**, שאולי סובר שרבא חולק על שמואל והלכה כרבא שבתראה הוא. **ועוד תרץ**, שאין מחלוקת בין רבא לשמואל, וגם הרמב"ם מסכים שכותנה וצמר גפן כשרים לבדיקה, אלא שבדיקת מטלית לא תהיה אלא בשל פשתן שחוק לבן כי הוא רך. וה"ה כל דבר שהוא נקי ורך.

מחבר – פסק כשמואל ורבא שכל הבדיקות בין של הפסק טהרה ובין של שבעת הימים צריכות להיות בבגד פשתן לבן ישן או בצמר גפן או בצמר לבן נקי ורך.

היכן בודקת?

גמרא – "בעא מיניה רבי אבהו מרב הונא: אשה מהו שתבדוק עצמה בתוך שיעור וסת כדי לחייב בעלה חטאת? א"ל: מי משכחת לה לבדיקה כשיעור וסת, והתניא: איזהו שיעור וסת משל לשמש ועד שעומדים בצד המשקוף ביציאת השמש נכנס עד הוי וסת שאמר לקנוח ולא לבדיקה". (נדה יב.)

ראב"ד – יש ג' בדיקות חלוקות: בדיקת קינוח למציאת כתם כמו לשלוש נשים שהיו ישנות במטה ונמצא עליה דם. בדיקת בית חיצון עד מקום שהשמש דש לנדה, זבה, להפסק טהרה ובדיקת שבעה. בדיקת חורים וסדקים לטהרות.

המב"ן – **בדיקת הפסק טהרה** שמעלה אותה מטומאה לטהרה, צריכה להיעשות בחורים ובסדקים **ובדיקת שבעת הימים הנקיים** מספיק שיעור כלשהו, כי היא בחזקת טהרה.

רא"ש, רשב"א, הגה"מ, רבנו ירוחם, סמ"ג, סמ"ה, ספר התרומה – צריכה להכניס את המוך לחורים ולסדקים עד מקום שאבר התשמיש מגיע (מקום שהשמש דש). ואם לא עשתה כן לא היא אלא קינוח ולא יצאה ידי בדיקה. **ודבר זה הוא בין בבדיקת הפסק טהרה ובין בבדיקה שבעה.**

גית יוסף – **תמה על בדיקה זו**, שהיא א"א לאשה להכניס העד כ"כ בעומק, ואם תדחוק להכניסו כ"כ בעומק, תקלקל עצמה בכך שתשרוט את עצמה וירד לה דם, ויצא העד אדום מדם שאינו מן המקור אלא מחמת דוחק הבדיקה.

הבית יוסף הביא את תרומת הדשן, שמספיקה בדיקה יפה לחורים ולסדקים (ללא עד מקום שאבר תשמיש מגיע), כי א"א לנשים יותר מזה והנח להם לישראל. וכך משמע מחלק מהראשונים הנ"ל שתכניסנו בעומק, הכוונה עד מקום שהיא יכולה ולא נתנו גבול לכך.

וסיכס הבית יוסף שזו גם דעת הרשב"א, הסמ"ק, הסמ"ג וספר התרומה והרמב"ן שתבדוק בעומק עד היכן שיכולה, אמנם מדעת רבנו ירוחם משמע שחייבת בדיקה עד מקום שהשמש דש אחרת לא עלתה לה טבילה.

הב"י תמה לאלו הסוברים שצריכה בדיקה עד היכן שהשמש דש מנין למדו זאת? ואין ללמוד זאת מבדיקה של אשה הרואה דם מחמת תשמיש, כי שם צריך לוודא אם הדם באמת בא מן המקור או מן הצדדים וזה לא קשור לכאן.

והסביר הב"י, שהרי האשה טמאה ברגע שיצא דם לבית החיצון, ומקום שהשמש דש הוא בית החיצון ולכן צריכה בדיקה עד שם.

להלכה כתב הב"י, שכיון שהרא"ש ורבנו ירוחם והגה"מ הצריכו שהבדיקה תהיה עד מקום שהשמש דש, יצווה אדם בביתו **שבדיקה שבדקת בהפסק טהרה ובדיקה אחת מבדיקות שבעת הנקיים תהיה עד מקום שהשמש דש, ושאר בדיקות יהיו עד היכן שהיא יכולה**, כי מרוב הפוסקים משמע שהלכה כרב שמספיקה בדיקה אחת בימי השבעה, ואע"פ שלכתחילה הצריכו בדיקה בכל יום, לענין בדיקה עד מקום שהשמש דש שהיא קשה, מצריכים אותה רק בבדיקות המוכרחות שהן הפסק טהרה ופעם אחת בימי השבעה, בהתחלה, באמצע או בסוף. וכתב הב"י, שעדיף שתעשה בדיקה זו תמיד ביום הראשון לימי השבעה, כדי שאם תשכח יהיו לה עוד ימים נוספים לתשלומין.

מחבר – פסק כרא"ש והרשב"א, שתכניסנו באותו מקום העומק לחורים ולסדקים עד המקום שהשמש דש ותראה אם יש מראה אדמומית. וכדבריו בבית יוסף, שאם קשה לה להכניס כ"כ עמוק תעשה זאת לפחות בבדיקה של הפסק טהרה ובדיקה של יום ראשון משבעת ימי הספירה.

המ"א – כבית יוסף, שאם לא עשתה כן בבדיקת היום הראשון, תעשה כן פעם אחת מבדיקות שאר הימים. ובדיעבד אם לא עשתה כן אלא שבדקה בחורים ובסדקים כפי כוחה אע"פ שלא הגיע למקום שהשמש דש מספיק לה. **וכ"פ בטהרת הבית אף לפוסקים כמחבר.**

דגול מרובה, נודע ביהודה – אם כואב לה הרבה, תבדוק רק ביום ראשון וביום שביעי וקינוח כלשהו מבחוץ. **והקל עוד שרק בדיקה של הפסק טהרה צריכה חורים וסדקים, אבל שאר בדיקות אפילו של יום ראשון די בבדיקה קלה. וכשבהפסק הטהרה המוך נמצא כל בין השמשות זה עולה לה גם להפסק טהרה וגם לבדיקת יום ראשון.** ומצרפים את שיטת רש"י שספירת הלילה נחשבת ספירה.

סדרי טהרה – לשיטה המצריכה בדיקה בראשון ובשביעי הבדיקה היא משום הספירה ולא חזקת הטהרה וספירת הלילה לא נחשבת ספירה, ולכן הבדיקה צריכה להיות ביום דוקא.

סעיפים ז'-ח'

משנה – "החרשת והשוטה והסומא ושנטרפה דעתה, אם יש להן פקחות, מתקנות אותן (בדקות אותן) והן אוכלות בתרומה".

גמרא – "חרשת, איהי תבדוק לנפשה, דתניא: אמר רבי: חרשת היתה בשכונתנו, לא היה שבודקת לעצמה, אלא שחברותיה רואות ומראות לה? התם במדברת ואינה שומעת, הכא בשאינה מדברת ואינה שומעת, כדתנן: חרש שדברו חכמים בכל מקום אינו שומע ואינו מדבר.

הסומא: איהי תבדוק לנפשה ותיחזי לחברתה? א"ר ברבי חנינא סומא אינה משנה. ושנטרפה דעתה: היינו שוטה? שנטרפה דעתה מחמת חוליו". (נדה יג.)

המב"ן – לאחר שנשים פקחות בדקו להן את הוסתות וקבעו להן וסת יהיו מותרות לבעליהן והרי הן כשאר כל הנשים. ואם לא הוקבע להן וסת חוששת משלושים יום לשלושים יום ובדקות ע"י פקחות.

מחבר – פסק כמשנה וכגמרא שסומא בודקת עצמה ומראה לחבירתה. וכרמב"ן, שהחרשת ששומעת ואינה מדברת או שמדברת ואינה שומעת הרי היא כפיקחת, אבל אם אינה שומעת ואינה מדברת וכן השוטה או שנטרפה דעתה מחמת חולי, צריכה פיקחת אחרת לבדוק אותן ולקבוע להן וסת כדי שתהיינה מותרות לבעליהן. וכשהוקבע להן וסת הרי הן ככל הנשים. ואם לא הוקבע חוששות לשלושים יום ובדקות ע"י פקחות.

סעיף ט'

משנה – "כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת". (נדה יג.)

משנה – "כל אחד עשר יום בחזקת טהרה. ישבה לה ולא בדקה, שגגה, נאנסה, הזיזה ולא בדקה, טהורה. הגיעה שעת וסתה ולא בדקה הרי זו טמאה (עד שתבדוק)". (נדה לח לט.)

מחבר – פסק את המשניות, שהאשה שמרבה לבדוק בין בימי ספירתה ובין בימים שלא ראתה בהם, הרי זו משובחת אע"פ שיש לה וסת קבוע.

סעיף י'

גמרא – "...דתניא: ...וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר, אחר אחר לכולן, שלא תהא מפסקת טומאה..." (נדה לו).

ספר התרומה. מזרבי. הגה"מ – שלושה ימים של ספירת ז' נקיים צריכים להיות טהורים לגמרי, ואם מצאה בהם כתם אע"פ שיכולה לתלות במכה או חבורה אינה תולה.

תרומת הדשן – מדובר דוקא בכתם כגריס, אבל פחות מזה אין צורך לתלותו בחבורה או מכה אלא תולים בדם כינה, שאם לא כן, אין לך שום אשה בעולם שיכולה להיטהר, כי אין לך מטה שאין עליה כמה טיפי דם מאכולת.

זרבי. משה – מן הדין היה צריך לתלות במכה גם בשלושת הימים הראשונים כמו ברואה ממש מחמת תשמיש שתולים במכתה באותו מקום. אבל למעשה יש להחמיר לכתחילה במכה עוברת בשלושת הימים הראשונים כי אפשר להיזהר מזה.

ה"י ז' דחה את ראית הרמ"א מרואה ממש מחמת תשמיש, כי שם היא בחזקת טהורה ובאים להוציאה מחזקתה זו, ולכן תולים במה שאפשר, אבל כאן שהיא בחזקת טמאה צריך שלושה ימים נקיים לגמרי. אלא שכתם פחות מגריס א"א להיזהר בו כלל, ואפילו לא מרגישה שיוצא ולכן לא מקפידים בזה אפילו בשלושת הימים הראשונים. וגם במכה, במה שאפשר להיזהר יש להיזהר, ובמכה שא"א להיזהר בה, כגון שיודעת שמוציאה דם כל הזמן תולה במכה.

מחבר – פסק כברייתא, שבעת הימים הנקיים צריכים להיות רצופים, ואפילו אם ראתה דם בסוף היום השביעי סתרה את כל הימים וצריכה לפסוק בטהרה ולחזור ולמנות שבעה נקיים.

ט"ז – הבית יוסף ציין שאין בדין זה נפק"מ לימינו שיש את חומרת רבי זירא, כי אפילו אם תראה טיפת דם כחרדל יושבת ז' נקיים מחמת הראיה החדשה. ובכל זאת יש נפק"מ בדין זה שאע"פ שאשה שיש לה וסת קבוע בחזקת טהורה ולא צריכה בדיקה כל הזמן, מ"מ בשבעת הימים הללו היא בחזקת טמאה וצריכה פעמים ביום.

המ"א

1. הביא את דעת מרדכי וספר התרומה, שיש אומרים שבשלושת הימים הראשונים של הספירה אם מצאה כתם אין תולין אותו להקל כמו שאר כתמים, כי הם צריכים להיות נקיים לגמרי (ובג' הימים הראשונים אינה בחזקת טהרה), אבל אח"כ דינו כשאר כתם ומנסים להקל בו. וכן נוהגים.

ופסק עוד את תרומת הדשן, שדוקא בכתם שהוא יותר מגריס ועוד, אבל פחות מזה תולה בכינה אפילו בג' הימים הראשונים.

פת"ש. בשם תמדת. שלמה – כתם שנמצא על בגד שאינו מקבל טומאה לא חוששים לו גם בשלושת הימים הראשונים כי אין גזרת כתמים בדבר שלא מקבל טומאה. וה"ה אם נמצאו כתמים בבגד צבוע ג"כ הדין כך (מעיל צדקה), ולא בזה דיבר הרמ"א.

דגול מהבנה – אם סופרת ז' נקיים על כתם, אם מצאה כתם בג' ימים הראשונים יש להקל, וכ"ש בתבעוה להינשא ונתפייסה ומצאה כתם, כי בעלת כתם רגיל צריכה הפסק טהרה וזו שתבעוה להינשא לא צריכה הפסק טהרה.

תורת השלמים. בשם צמח צדק – המקל בכתם תוך ג' ימים לז' נקיים אפילו מטעם כלשהו לא הפסיד, כי הרבה מקלים בכתמים.

טהרת הבית – לדעת המחבר מקלים בכתם בכל ז' הימים כמו שמקלים בימים שטהורה (עיין ס' קצ סעי' מא), ולכן תולה את הכתם אף במכה שלא ידוע שמוציאה דם (כדלקמן).

כתם שודאי הגיע מגופה כגון ע"י קנוח: חוות דעת. סדרי טהרה – סותר את ספירת ז' הנקיים. **חת"ס. חזו"א. הגרשז"א** – לא סותרת ז' נקיים ודינו כמו כתם הנמצא.

2. וה"ה אם היתה לה מכה בגופה **שיודעת שמוציאה דם**, תולה בה אפילו ביותר מגריס ועוד, אבל במכה שלא ידוע אם מוציאה דם לא תולים בשלושת הימים הראשונים כפי שכתב בדרכי משה.

ש"ן – **האריך לדחות את דברי הרמ"א** שתולה במכה, וחשש להחמיר שלא תולה במכתה בשלושת הימים הראשונים א"כ היא מוכת שחין ודם יוצא ממנה תדיר, אבל סתם מכה לא מוציאה דם תדיר אלא לפעמים.

ט"ז – לעיל ראינו שהרמ"א התכוון למכה שאי אפשר להיזהר בה שלא תלכלך אותה, כי היא יודעת שהיא מוציאה דם כל הזמן.

סעיף יא'

גמרא – "בעי רמי בר חמא: פולטת שכבת זרע, מהו שתסתור בזיבה, רואה היתה וסותרת או דילמא נוגעת היתה ולא סתרה? אמר רבא: לפום חורפא שבשנתא, נהי נמי דסתרה, כמה תסתור: תסתור שבעה, דיה כבועלה (זב), שסותר רק יום אחד אם ראה קרי), תסתור יום אחד, ואחר תטהר אמר רחמנא, אחר אחר לכולן, שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם! וליטעמך, זב גופיה היכי סתר, לטהרתו אמר רחמנא שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם! אלא מאי אית לך למימר, שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהם (אבל קרי לא נחשב הפסקה), הכא נמי שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהם". (נידה לג. -לג.)

גמרא – בעא מיניה רב שמואל בר ביסנא מאבבי: פולטת שכבת זרע רואה הויה או נוגעת הויה? נפקא מינה לסתור ולטמא במשהו... אמר ליה: רואה הויה. אתא שייליה לרבה. א"ל: רואה הויה. אתא לקמיה דרב יוסף: אמר ליה רואה הויה. הדר אתא לקמיה דאבבי, א"ל: כולכו ברוקא חדא תפיתו (כולם שמעו שמועה אחת), אמר ליה: שפיר אמרי לך, עד כאן לא קאמר ר"ש אלא לטמא בפנים כבחוף, אבל לסתור ולטמא בכל שהוא רואה הויה". (נדה מב.)

גמרא – "ת"ר: פולטת שכבת זרע ביום השלישי טהורה, דברי רבי אלעזר בן עזריה. רבי ישמעאל אומר: פעמים שהן ד' עונות, פעמים שהן ה' עונות, פעמים שהן ו' עונות. רבי עקיבא אומר: לעולם ה'... אמר רבי חייה ברבי אבא א"ר יוחנן: זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא: אבל חכמים אומרים ו' עונות שלמות בעינין". (שבת פו. פו.):

רא"ש, רבנו יונה, ר"י (תוספות), סמ"ג, סמ"ק, ספר התרומה, הגה"מ – מכיון שלא פשטה הגמרא את הבעיה, יש להחמיר בזה בפולטת שסותרת יום אחד. וכן פסקו הלכה כדעת חכמים שצריכים ו' עונות שלמות. ולכן, כל אשה צריכה להתחיל לספור ז' נקיים מיום חמישי לאחר ששימשה פעם אחרונה, כגון: אם שימשה במוצ"ש אינה מתחילה לספור עד יום חמישי, כי אין שכבת זרע מסרחת אלא לאחר שש עונות, ולכן אם תפלוט בליל רביעי עדין היא בתוך שש עונות ואז סותרת, ולכן יום חמישי יהיה היום הראשון לספירתה. **וכן הכריע הבית יוסף להלכה.**

ראב"ד – חלק על הרא"ש וכתב שלא אמרו פולטת שכבת זרע אלא לטהרות בלבד, אבל לבעלה אינה סותרת.
הש"א – כתב שאע"פ שמשמע מהגאונים כדעת הראב"ד, מ"מ בעל נפש יחוש לעצמו להחמיר כדעת רוב הראשונים. **וכתב שזה שהרי"ף השמיט דין זה,** אין זה ראייה שהוא חולק עליו, כי ניתן להסביר שדין זה לא מצוי כ"כ, כי בד"כ נמשכים ימי ראייתן של נשים ה' או ו' ימים ואינן צריכות לדין זה בכלל, כי בכל מקרה מתחילות לספור רק לאחר ה' או ו' ימים אפילו אם לא שימשו מיד לפני כן.

המב"ם, אור זרוע – הסכים שפולטת שכבת זרע סותרת יום אחד מספירתה כמו זב שראה קרי, אבל פסק כרבי אלעזר בן עזריה, שכתב שזה רק בתוך שלוש עונות לשימושה (ולא שש כמו דעת הרא"ש), ואם פלטה לאחר שלוש עונות הרי היא טהורה כי נפסדה צורתה. וחשוב העונות הוא יום או לילה, ולכן אם שימשה בליל שבת, יש לה שלוש עונות: יום שבת, ליל ראשון וראשון, ואם פלטה מליל שני והלאה, טהורה.

תרומת הדשן – יש להוסיף עוד יום אחד, שלא תתחיל לספור עד יום ששי לשימושה, כי אם תתחיל לספור מיום חמישי כשכלו ו' עונות, יש לחשוש שתשמש במוצ"ש בין השמשות ותחשוב שעדין יום ותתחיל לספור ביום רביעי, ואינו כן, אלא שבין השמשות הוא כבר לילה וצריכה להתחיל לספור בחמישי. וכן כתב מהרי"ל וכן המנהג בכל אשכנז להתחיל לספור מהיום הששי לשימושה.

ויש נוהגים להוסיף עוד יום לשבעה ימים, אבל מנהג העולם לאחר חמשה ימים. ואין למחות ביד המקלים.
אור זרוע, מהר"י קולון – נשים שלנו מחמירות יותר בפולטת שכבת זרע שממתנות חמישה ימים מלאים ומתחילות לספור בששי, אפילו לא שימשו כלל, גזרה שמא שימשה, ואפילו אין בעלה בעיר בכלל, ואפילו לא שימשה מחמרים גם בתוספת יום, שתתחיל לספור מליל ששי ליום ראייתה.
בית יוסף – כל דברי תרומת הדשן ומהרי"י קולון הן חומרות שאין להן סמך בגמרא, ולכן נהגו בכל מקום להמתין ארבעה ימים ולהתחיל לספור מהיום החמישי לשימושה ואילך. וכל זה כששימשה, אבל אם לא שימשה אינה ממתנת כלל. ואם שימשה יומיים קודם ראייתה, משלימה את אותם ד' ימים, ומיום שלישי לראייתה מתחילה לספור.

מחבר – פסק כרמי בר חמא וכתוספות, הרא"ש ורבנו יונה שהפולטת שכבת זרע בימי ספירתה, אם זה תוך ו' עונות (כחכמים, וכל עונה י"ב שעות) לשימושה סותרת את אותו יום שספרה, לפיכך המשמשת מיטתה וראתה (או מצאה כתם) אח"כ ופסקה מתחילה לספור ז' נקיים אחרי שעברו עליה ו' עונות שלימות שמא תפלוט. לכן מתחילה לספור ז' נקיים ביום החמישי לשימושה.
למשל, אם שימשה במוצ"ש וראתה בראשון, מתחילה לספור ביום חמישי, כי ו' העונות מסתיימות ביום רביעי, וביום רביעי בין השמשות עושה הפסק טהרה ויום חמישי יהיה יום הראשון לספירתה.

המ"א

1. פסק כתרומת הדשן שיש להוסיף עוד יום, כי חוששים שמא שימשה ביום ראשון בין השמשות ותסבור שהוא יום ותמנה מיום חמישי ואולי הוא לילה וצריכה למנות מיום ששי, ואם תתחיל למנות מחמישי יהיה תוך ו' עונות לשימושה ואולי תפלוט. לכן מוסיפים עוד יום ותתחיל לספור ז' נקיים מיום ששי לשימושה כי רואים תמיד כאילו שימשה למחר היום שבאמת שימשה בו. כלומר: יום ראייה ועוד ארבעה ימים, וכך אי"א להגיע לידי טעות. וכן נוהגים ואין לשנות.
 2. יש נוהגים להוסיף עוד יום ותתחיל לספור מיום שביעי לראייתה. ואין טעם בדבר, והמחמיר יחמיר, והמקל יוצא נשכר שמקדים עצמו למצות פריה ורביה.
 3. **ב"ח** – הביא טעם לחומרה זו, כדי להבדיל בין ז' ימי נידה של תורה לז' ימי הנקיים של זבה גדולה.
 3. פסק כאור זרוע ומהרי"י קולון שלא מחלקים בין שימשה ללא שימשה, ולכן כל אשה שרואה אפילו כתם תמיד מתחילה לספור ז' נקיים מיום ששי לראייתה, כלומר יום ראייתה ועוד ארבעה ימים מלאים, ומפסיקה לעת ערב ומתחילה לספור ז' נקיים מיום הששי. וכן נוהגים ואין לשנות.
- טהרת הבית** – פסק כבית יוסף שחומרות הרמ"א הם חומרות יתירות ולא נהגו בזה הספרדים, ולכן מתחילה לספור מהיום החמישי לשימושה אם שימשה.
- זרבי טהרה** – הביא פוסקים שאף הספרדים נהגו בזה כדעת הרמ"א.

ראתה בימי ספירת ז' הנקיים:

ט"ז, ש"ג – ראתה תוך ימי ספירתה או אחר ה' ימים משימושה פוסקת בטהרה מיד וחוזרת וסופרת ולא שייך בזה גזרת לא שימשה אטו שימשה.

הדין כשטבילתה יוצאת בליל שבת

פתי"ש בשם השל"ה – אם תמתין מלספור עד יום ששי משימושה טבילתה תהיה בליל שבת, תתחיל לספור מיום חמישי לשימושה כדעת המחבר כדי שטבילתה לא תהיה בליל שבת כדי לקרב את החפיפה לטבילה.
סדרני טהרה – אפילו אם שימשה קודם יש להקל בזה.

הדין כשבעלה לא היה בעיר או צריך לנסוע מהעיר:

ב"ח – כתב שאין להחמיר חומרה זו אם בעלה לא בעיר בכלל, אלא פוסקת בטהרה וסופרת מיד.
ט"ז ש"ז – חלקו על הב"ח, כי במהרי"ק כתוב מפורש להחמיר בזה גם אם בעלה לא בעיר.
שבט הלוי – אם בעלה צריך לנסוע לזמן רב ויש בזה חשש גדול של פריה ורביה או צורך גדול תמנה מיום חמישי לשימושה כשלא שימשה.

הדין כשראתה דם בליל טבילה קודם ששימשה:

גולע גיהזות – כתב שראוי לנזוף במי שמקל להורות לאשה שבליל טבילה קודם ששימשה ראתה שוב דם להפסיק בטהרה ולספור מיד. **והוכיח כן מהט"ז** שהתיר רק בכלה שראתה תכף אחר חופתה ועוד לא שימשה מעולם.
סדרני טהרה הפני יהושע – **הקלו בזה**, כי לא גזרו במילתא דלא שכיחא.

הדין כשרואה רק כתם:

רמ"א – ע"פ תרומת הדשן שאשה שרואה אפילו כתם צריכה להמתין חמישה ימים מיום ראייתה ופוסקת לעת ערב וסופרת ז' נקיים וכן נוהגים ואין לשנות.
ט"ז – כל זה באשה טהורה שראתה, אבל אם ראתה כתם בימי טומאתה או ימי הספירה פוסקת וסופרת מחדש מיד.
ש"ך – בכתם יש להקל כאשר לא שימשה לפסוק בטהרה ולספור מיד, כי כל הגזרה הזו היא רחוקה מאוד, וגם השו"ע לא חשש לה, ולכן ברואה ממש נחמיר, אבל בכתם שהוא כולו מדברבן לא נחמיר כאן, ותפסוק ותספור מיד. **והעטרת זהב החמיר בזה וכן נוהגים להחמיר.**
האם הש"ך החמיר למעשה? סדרני טהרה, תורת השלמים – הש"ך החמיר למעשה. **חוות דעת, פתחי תשובה, באר היטב** – הש"ך הקל.
חת"ס – אם כבר ספרה ז' נקיים בלא חמישה ימים, יש להתיר אותה בדיעבד אפילו שימשה. אך אם היה הכתם בבדיקת עד אין להקל אפילו בדיעבד (ואולי אף זו כוונת הרמ"א ועטרת זהב, להחמיר רק כשנמצא כתם בעד הבדוק לה, אבל כשלא שימשה ומצאה כתם יש להקל שתפסוק בטהרה ותספור מיד אם לא שימשה, ואכמ"ל).

הדין בכלה קודם שנכנסת לחופה:

מהרי"ק – אפילו כלה אינה סופרת ז' נקיים אלא לאחר ה' ימים מראייתה.
ט"ז – **מקלים בזה** בכלה שפרסה נידה סמוך לחופתה או לאחר חופתה קודם ששימשה עם בעלה, שפוסקת בטהרה וסופרת מיד כי לא באה עדין לכלל תשמיש כלל ואין מה לגזור.
ש"ך – כתב שלדעתו אין להחמיר בזה כי לא נזכר משום פוסק אלא שנהגו להחמיר. ולכן בשעת הדחק יש להתיר לה להפסיק בטהרה ולספור מיד וזה עדיף מאשר שתינשא כשהיא נידה.
דגול מרבבה – כוונת הש"ך שלא היתה נידה קודם הראיה כגון שהיא בתולה שראתה פעם ראשונה או מניקה שהיתה טהורה בעת מיתת בעלה וראתה עכשיו פעם ראשונה אחר י"ב חודש (שאז אולי יש חשש ששימשה ולכן גוזרים לא שימשה אטו שימשה), **אבל אם כבר היתה נידה והגיע זמן ראייתה לא שייכת חומרה זו כלל**, כי היתה טמאה כל הזמן ולא נבעלה, ולכן לא גוזרים בה לא שימשה אטו שימשה. **וכ"פ תורת השלמים.**

הדין בכלה אחר בעילת מצוה:

ט"ז בשם מהר"ל מפראג – כלה אחר בעילת מצוה תוכל למנות מיום חמישי לשימושה כמו המחבר ללא חומרת היום הנוסף, כי מכיון שזה רק דם בתולים לא החמירו בו משום תשמיש בין השמשות. אבל אם באמת שימשה בין השמשות מחמירה כאילו שימשה למחרת.

רואה אחר דם טוהר:

פתחי תשובה – יולדת שלא טבלה תוך מ' לזכר ותוך פ' לנקבה כלל ובסוף ימי הטוהר ראתה, א"צ למנות ז' נקיים עד אחר ה' ימים, אלא מיד תפסיק בטהרה ותמנה ז' נקיים, כי עד ראייה זו היא ג"כ היתה טמאה מלידה. וכ"ש אם ראתה בתוך ימי הטוהר וכבר נטהרה מטומאת הלידה ע"י שטבלה והיא עכשיו רוצה לטבול שוב ולהיטהר, ג"כ תוכל לפסוק בטהרה ולמנות מיד ז' נקיים **אם לא שימשה**, כי אם מקלים בזה בכתם כ"ש בדם טוהר שהוא רק חומרת הגאונים.

סעיף יב'

סמ"ק – אם טענתה במנין יום אחד וטבלה (ביום הששי) ושימשה (בליל שביעי) צריכה להמתין שש עונות שלימות וזהו ד' ימים (שמא תפלוט שכבת זרע ותסתור שוב יום אחד) ותמנה יום אחד נקי (להשלים לשבעה) ותטבול. ואם עברו ז' ימים ולא טבלה כראוי ושימשה, טובלת בכל עת וטהורה.

ה'א"ש – כל זה כשטבלה בששי, אבל אם טבלה בליל שביעי, גם אם שימשה לא צריכה להמתין כי אז זה נחשב שפולטת ביום האחרון ואינה סותרת. ומ"מ נראה שסותרת אלא אם כן פלטה ביום שביעי בבוקר, שמהתורה זבה טובלת ביום שביעי לספירתה ואומרים מקצת היום ככולו ואז לא צריכה להמתין יותר. ואע"פ שצריך שבעה נקיים רצופים, כל זה רצופים מראית זיבה, אבל שכבת זרע אינה בכלל זה שקוטעת את הרציפות. הש"ך כתב את ההתר הזה שאם פלטה בבוקר יום שביעי לא סותרת, ונשאר בצ"ע לדינא כי מפשט דברי הסמ"ק משמע שלא סותרת רק אם שימשה לאחר סוף היום השביעי ורק הטבילה היתה חסרה.

מחנה – פסק כסמ"ק שאם טעתה במנין יום אחד וטבלה ושימשה ממתניה שש עונות שלימות משום פולטת שכבת זרע, ותמנה יום אחד נקי וטבול, כי שכבת זרע סותרת רק יום אחד. ואם סיימה את שבעת הימים ולא טבלה כראוי, טובלת בכל זמן שהוא והיא טהורה. **ט"ז** – פשוט שה"ה אם טעתה במנין שני ימים, שתמנה לאחר שש עונות שני ימים נקיים וטבול. **ש"ג** – כאן לא גוזרים את גזרת בין השמשות (שמוסיפים לה עוד יום), ולכן תשמור רק שש עונות שהם שלושה ימים ויום נקי אחד וטבול מיד לאחר ד' ימים. **סדרני טהרה** – המקל להתיר בו לשטוף היטב את שכבת הזרע ולהמתין יום אחד נקי ולטבול לא הפסיד.

הט"ז תמה על הסעיף הזה, מדוע בגר ואשתו שנתגיירו מפרישים אותם צ' יום להבחין בין זרע שנזרע בקדושה לבין מה שנזרע שלא בקדושה, וה"ה כאן היה צריך להפריד ביניהם כשבא עליה באיסור כדי להבחין אם התעברה באיסור כשטבלה שלא כראוי? **ותרץ הט"ז**, שמדובר כאן שאשה שבעלה מצוי לה קודם לזה. ולפי"ז אם לא היה מצוי לה קודם, צריך להפריש ביניהם צ' יום. וצ"ע למעשה. **הש"ך בנקודות הכסף דחה לחלוטין את קושיתו**, כי גם הבא מן הנידה הוא כשר להכל, משא"כ כשנזרע שלא בקדושה ונולד בקדושה שאינו ישראל גמור ולכן חייבים לדעת את זה.

פתחי תשובה – מעשה באשה שהחלה לספור ז' נקיים וכבר ביום הראשון ראתה כתם יותר מגריס ועשתה בסוף אותו יום הפסק וטהרה והחלה לספור שוב ממחרת כדין ובדקה ומצאה טהורה וטבלה ושימשה, ולבוקר באה שכנתה ואמרה לה שטעתה בספירה ושפירה ששה ימים בלבד והאשה אומרת שדקדקה בחשבונה וספרה ז' ואע"פ שהיא בטוחה בעצמה היא חושבת אולי טעתה ורוצה לדעת האם צריכה טבילה חוזרת וכפרה. **ופסק התשובה מאהבה** להקל בזה, שהרי זה ספק דרבנן, כי מן התורה הכתם טהור כי לא הרגישה ומן התורה גם היום הראשון מצטרף לנקיים. ומיוחד אחרי שכבר שימשה ואם יהיה ולד יהיה לו חשש פגם, הורה לה להקל שלא צריכה טבילה חוזרת ולא כפרה וצוה עליה שתאמר בפרוש לחברתה שאינה מאמינה לה. **והסכים לפסק הזה הנודע ביהודה**. אמנם סייג שכל זה כשהיא בטוחה שפירה כראוי אלא שחברתה מפקפקת בזה, אבל אם היא מפקפקת בזה צריכה טבילה שוב.

סעיף יג'

משנה – "האשה ששימשה וירדה וטבלה ולא כיבדה את הבית, כאילו לא טבלה". (מקואות פ"ח מ"ד) **ה'א"ש, רשב"א** – משמע שאם כיבדה את הבית קודם טבילה לא חוששים לפליטה, ולכן אם תרצה לספור ממחרת יום ראיתה, תקנח יפה באותו מקום במוך או בבגד להפליט כל הזרע או תרחץ במים חמים שיפליטו את הזרע. הב"י כתב שעדיף שתקנח ותרחץ בחמים כדי לצאת ידי כל הספקות. **מחנה** – פסק כרא"ש, שהאשה ששימשה מיטתה וראתה אח"כ ופסקה ורוצה לספור מיום המחרת, תקנח יפה את אותו מקום במוך או בגד להפליט את כל שכבת הזרע או שתרחץ במים חמים והם יפליטו את הזרע. **וכ"פ בטהרת הבית ויותר טוב שגם תקנח וגם תרחץ**. **ה"מ** – פסק כהגה"מ והסמ"ק שאין אנו בקיאים בזה בזמן הזה ואין לסמוך על זה וכך נוהגים. ובמיוחד לפי החומרה שממתינים ארבעה ימים מלבד יום הראיה אפילו לא שימשה כלל וכ"ש כשימשה, וכל הפורץ גדר במקום שנהגו להחמיר ישכנו נחש. **ש"ג** – היה נראה שיש בזה נפק"מ במקרה של הסעיף הקודם ששכחה יום אחד שיכולה לרחוץ ולקנח ותמנה מיד את היום ששכחה וזה ייתכן שהרמ"א מודה. **אולם להלכה אין להקל בזה כי הגה"מ והסמ"ק כתבו שאנו לא בקיאים בזה וכ"פ הב"ח**.

פתרונות לעקרונות דתית

אגרות משה – אשה שאינה יכולה להתעבר אם תתחיל לספור ביום הששי לראיתה, תפסוק וטבול מיד כשיכולה אם לא שימשה, כי במקום מצוה לא אומרים לא פלוג ומקלים וגזרת לא שימשה אטו שימשה היא מכח לא פלוג. ועדיף לא לחוש לגזרת לא שימשה אטו שימשה מאשר להקל בקינוח ורחיצה. **שבט הלוי** – יש מצריכים שתדלג על טבילת חודש אחד ואז בחודש הבא תהיה כל הזמן בימי טומאתה וממילא צריכה להמתין ארבעה ימים לאחר שראתה. בימינו יש גלולות המאחרות את הביוץ ואין צורך להקל בזה.